

October Sky

October Sky bygger på NASA-ingenjören Homer Hickams memoarer om sin uppväxt i den fattiga gruvarbetarstaden Coalwood. Inspirerad av satelliten Sputniks uppdykande på oktoberhimlen försöker han sig på att med sina vänners hjälp konstruera en fungerande raket. Intresset ger honom ambitionen att mot alla odds satsa på en framtid som raketingenjör i stället för den utstakade, som gruvarbetare. *October Sky* är ett känslofyllt drama om den kamp som det innebär att förverkliga sina innersta drömmar.

**Rekommenderad
från åk 7**

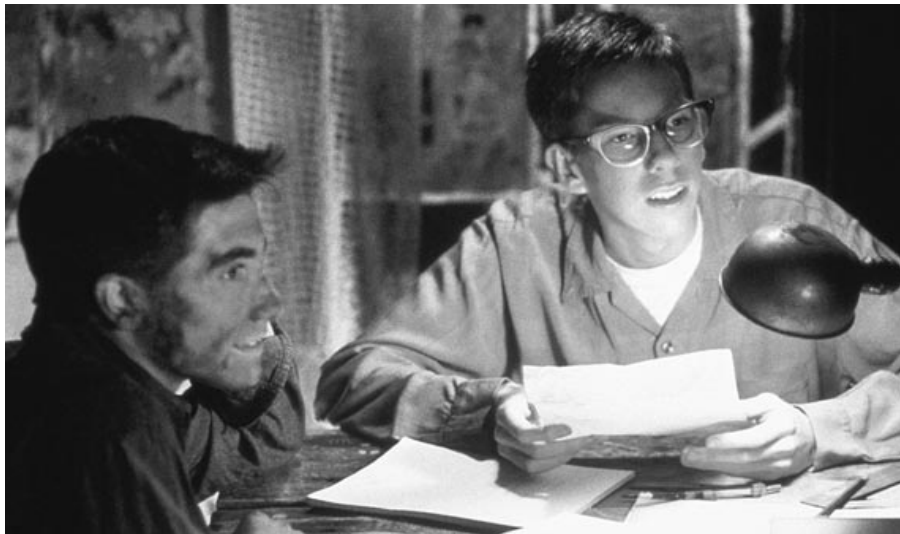
En filmhandledning av
LUDVIG HERTZBERG

Filmens handling

October Sky inleds med nyhetsrapporter om hur man i Sovjetunionen har lyckats skicka upp den första satelliten, Sputnik, i rymden. Året är 1957. I den lilla gruvarbetarstaden Coalwood i West Virginia, USA, tas nyheten emot med en viss ångslan. Man grämer sig över att Sovjet nu har ett försprång i "erövringen" av rymden och misstänker att satelliten kommer att utnyttjas för att spionera på amerikanerna.

För 14-årige Homer Hickam, son till arbetsledaren på gruvan (John), är Sputniks uppdykande på oktoberhimlen däremot en högst inspirerande händelse. Han blir sporrad att själv försöka skjuta upp en liten raket, men lyckas endast med att spränga bort en bit av staketet på gården – trots att han slukar all relevant litteratur han kommer över.

Homer misströstar dock inte. Han är så angelägen att lyckas att han vänder sig till klassens hackkyckling och "matte-nörd", Quentin, för hjälp, även om det betyder att han riskerar sitt anseende bland klasskamraterna. Tillsammans med Quentin och två andra kompisar, Roy Lee och O'Dell (och uppmuntrad av sin lärarinna, Miss Riley), lär han sig grundligt det mesta som finns att lära om raketer.

Homer med "mattenörden" Quentin i färd med att lösa raketuppskjutningens gåtor. I rollerna Jake Gyllenhaal & Chris Owen.

Men det går trögt till en början. Även om kamraterna i gänget ("The Rocket Boys") tycker att allting borde stämma visar det sig när de försöker fyra av sina första raketer att någonting slår fel. De lär sig dock av sina misstag, men det är nog så slitsamt: dels är de tvungna att till fots bege sig en bra bit bort från byn för att förhindra att deras experiment skall skada någon eller på annat sätt föranleda en olycka där raketerna faller till marken, och dels måste de på sin fritid arbeta hårt för tjäna ihop till det dyra material som krävs för att raketerna ska hålla ihop vid avfyrning. Men det är i alla fall mödan värt, för slutligen lyckas de få raketerna att bära iväg upp i luften, och snart lockar de en allt större häpet beundrande publik till sin improviserade raketbas "Cape Coalwood". Miss Riley är inte sen att tycka att de borde sikta på att medverka vid en skoltävling i teknik och mekanik (en så kallad "science fair"), där vinnaren går vidare till en prestigefylld tävling för landets alla skolor.

Men alla är inte lika positivt inställda, särskilt inte Homers far. Homers storebror Jim ser ut att tack vare ett idrottsstipendium kunna läsa vidare på universitet, så deras far räknar med att Homer är den som småningom skall ta över arbetet med gruvan. Han tycker sålunda att sonens intresse för raketer är överdrivet liksom att

hans förhoppningar om en framtid som raketingenjör är orealistiska. Gruvan är dessutom långt ifrån tillräckligt lönsam för att han skulle kunna finansiera en sådan utbildning.

Vägen till skoltävlingen, och den framgång en eventuell vinst kunde bana väg för, kantas även av andra hinder. Rektorn i skolan ser med oblidliga ögon på pojkarnas aktiviteter och vill förhindra Miss Rileys fortsatta uppmuntran. När en eldsvåda bryter ut utanför staden och antas ha antänts av att en av pojkarnas projektiler slagit ner där, förbjuder man deras hobby. Men en olycka kommer sällan ensam: under ett ras i gruvan springer John – som han brukar – ner för att rädda dem som råkat i fara, hamnar själv under ett stenblock och skadar sig illa. Han måste tas in på sjukhus och för att familjen skall klara ekonomin är Homer tvungen att avbryta skolan och rycka in och arbeta i gruvan.

Men Homer ger sig inte. Han ägnar nätterna till att med hjälp av Quentin och självstudier i avancerad matematik räkna ut om raketerna verkligen kan ha slagit ner där eldsvådan startade – och upptäcker att så inte kan vara fallet. Då gäller det bara att hitta den omtalade projektilen, vilket de gör utan större svårigheter tack vare sina precisa uträkningar. När John är på benen igen uppsöker han sin son i gruvan och uttrycker sin lycka över

att Homer nu har inlett en lovande bana i gruvarbetaryrket. Men Homer är nu orubblig – nu finns inga hinder längre för att helhjärtat satsa på raketer.

Inte oväntat vinner Homer och gänget skoltävlingen. Till den stora nationella tävlingen har skolan dock endast råd att skicka en av dem. Tillsammans kommer de överens om att Homer är den som bör åka. Väl på plats, på kvällen innan tävlingsdagen, verkar drömmarna än en gång gå i kras – Homer upptäcker att någon farit iväg med raketdelarna som han placerat i sin monter. Bedrövd ringer han hem till sin mor, Elsie – som hela tiden haft större förståelse för hans hobby än John – och undrar om hon inte kan försöka ordna så att han kan få nya delar skickade till sig. John vill inte röra ett finger, men Elsie kräver att han nu om någonsin bör respektera sin sons självständiga vilja, om han inte kan det kan de lika gärna skilja sig. John kommer på bättre tankar och utnyttjar sina kontakter för att snabbt fixa fram nya delar till Homer. De når honom i sista minuten, och med dem på plats tar han hem segern och belönas, liksom hela gänget, med stipendier för vidareutbildning. Han får även träffa sin store idol, raketingenjören Werner von Braun. Filmen slutar med stillbilder av de centrala gestalterna som visar hur de numera ser ut, på riktigt, med små texter om deras vidare öden. Till sist visas Homer Hickam, idag nyss pensionerad från sin anställning som NASA-ingenjör.

Självförverkligandets slagfält

Filmen visar hur Homer Hickam fick kämpa sig fram för att förverkliga sina drömmar. Tack vare sitt brinnande intresse för raketer gav han aldrig upp trots ständigt motstånd. Närmast metaforiskt gestaltar *October Sky* hur Homer "siktat mot stjärnorna", hur han får sin inspiration genom att inte till skillnad från omgivningen, fastna med blicken i marken – och gruvan där under – utan genom att vända den mot himlen, där han får syn på Sputnik. Hans kamp för att hitta en egen bana, och en verklighet bortom gruvarbetarstadens vardag speglas också i modern, som gärna sitter och målar – och därmed skapar ett alternativt, färggrannare universum.

Homers framgångshistoria visar hur långt man *kan* komma bara genom att vilja det tillräckligt mycket och envist. Men det kan vara mycket slitsamt både fysiskt och psykiskt, särskilt om man räkar ut för så

mycket otur som Homer gjorde. (Eldsvådan som antogs ha förorsakats av deras raket, olyckan i gruvraset.) Homer är också beredd att göra vissa uppoffringar (t ex riskerar han sin sociala status genom att börja umgås med Quentin). Men viljestyrka är inte nödvändigtvis det enda som krävs: man behöver nog ofta en del tur på vägen.

★ På vilka sätt hade Homer tur? Och hur är det, finns det saker man inte kan nå framgång med hur mycket vilja och tur man än har? (Kan man t ex bli en framgångsrik höjdhoppare utan långa ben, musiker utan att vara musikalisk?) Skulle vem som helst i klassen kunna bli raketingenjör med tillräcklig vilja och tur? Hur vet man det?

★ Vilka bakomliggande motiv kan Homer tänkas ha haft för att gå in för sin hobby med sådan frenesi? Kan han ha varit driven av viljan att ta sig ut i "stora världen", bort från byn och arbetet vid gruvan? Eller kanske av lusten att imponera på sina klasskamrater och kanske framförallt någon tjej? Eller gjorde han det för applåderna och äran vid uppskjutningarna och på tävlingarna? Kanske delvis? Är inte det något som kan vara svårt att erkänna, ens för en själv, och i så fall varför? Fast man kan fråga sig om Homers glöd vare så stark och seglivad utan "ädla" motiv, d v s att han huvudsakligen helt enkelt ville syssla med raketer för sakens egen skull.

Homer tyckte förstås själv att hans intresse var sunt och hans drömmar realistiska, trots att hans far liksom skolans rektor var minst sagt skeptiska. När man odlar ett intresse med samma glöd som Homer kan det nästan gränsa till besatthet, och man riskerar att så att säga förlora perspektiven. Med andra ord är man antagligen själv inte tillräckligt "objektiv" för att bedöma om ens intresse är sunt eller inte. Ofta är ens föräldrar de som känner en bäst och därmed de man borde ha mest anledning att lyssna på.

★ Varför lyssnar Homer mer på Miss Riley än på sin far? Finns det någon risk med att sikta för "högt", och finns det överhuvud något sätt att veta om man gör det?

Framgångsandan och tidens anda

Även om *October Sky* i första hand behandlar Homer Hickams specifika öde utgör den samtidigt en illustrativ

gestaltning av den tid under vilken den utspelar sig, en viktig brytningspunkt i Amerikas och västvärldens historia. På 30-talet hade USA drabbats av en stor ekonomisk depression och under första hälften av 40-talet, då Homer föddes, pågick andra världskriget. Nu, mot slutet av 50-talet, präglades USA däremot av framtidsoptimism. Ekonomin gick i sakta mak in i vad som brukar kallas det postindustriella tidevarvet. I storstäderna blossade en ny ungdomskultur upp, och med den nya uppfattningar om individens möjligheter att söka lycka och framgång på egen hand. TV-apparaten gjorde sitt intåg i amerikanska hem, och den var bara en i en strid ström nya uppfinningar och tekniska landvinningar under denna tid. Med den här takten, föreställde man sig, kommer man snart till och med att kunna ta sig till månen. (Sedan är det en annan sak att det skedde *ännu* tidigare än man väntat sig.) Framsteg på framsteg, med andra ord, men man hade också en hotfull konkurrent i Sovjetunionen, ett hot vars allvar för många ännu inte var särskilt uppenbart, och som småningom skulle övergå i det "kalla kriget".

Vid tidpunkten för *October Sky* var alltså det urbana Amerika mer eller mindre ett förändrat land. Och förändringen med dess konsekvenser började sprida sig också till småorter som Coalwood. I takt med att det blev allt mindre självklart att ekonomin kunde upprätthållas av gruvor och fabriker föräldrades även de gamla livsformer. Hittills hade man utan just en tanke på annat följt sina föräldrars fotspår och så på sätt och vis ärvt yrkesrollen. Men därmed gick även en viss trygghet förlorad, ens identitet i samhället var inte längre lika given, och med friheten att gapa efter mycket följde givetvis risken att mista hela stycket.

★ Fundera kring varför Homer möttes med sådan skepsis, främst hos fadern och rektorn. Kanske var det av omsorg för Homers bästa, med tanke på hur små hans förutsättningar att lyckas måtte ha tett sig? Eller är det möjligt att John reagerade så motstridigt även på grund av avundsjuka? Varför var Homers mor mer tolerant än hans far, och Miss Riley mer tolerant än rektorn? I den mån det var gamla värderingar som kolliderade med nya, är det självklart att de nya värderingarna var bättre än de gamla, som filmen kanske ger intryck av? Frihet är givetvis eftersträvt, men den som allt annat har sitt pris.

The Rocket Boys vid "Cape Coalwood".

★ Situationen i dagens Sverige är givetvis en helt annan, men finns det viktiga beröringspunkter? Här är det t ex inte på samma sätt en ekonomisk fråga om man vill studera vidare efter gymnasiet, men visst kan man känna trycket av förväntningar hemifrån angående ens framtid? Vilka (sociala) hinder finns det idag i vägen för att förverkliga ens drömmar? Är man beredd att eventuellt offra sin trygghet för att följa sina drömmar? Vad krävs för att man ska vara det?

Verklighetsbakgrunden och den verkliga bakgrunden

October Sky är alltså baserad på Homer Hickams memoar, "Rocket Boys" (*October Sky* är för övrigt ett anagram av "Rocket Boys"), som kom ut så sent som hösten 1998, fem månader innan filmen hade sin amerikanska premiär. "Rocket Boys" blev snabbt en bestseller, även om kritiken var blandad. Man har bland annat påpekat hur tillrättalagd Hickams beskrivning verkar vara, och han har själv medgett att han tagit sig vissa friheter.

Även filmskaparna – däribland manusförfattaren Lewis Colick i samarbete med Hickam – har tagit sig friheter. Gänget bestod inte av fyra killar, utan sex. Episoden där de rycker upp och samlar på sig gamla järnvägsspår är huvudsakligen påhittad för filmen, liksom den där Homer är tvungen att hoppa av från skolan och

rycka in och arbeta i gruvan.

★ "Baserad på en verklig händelse" står det i början av filmen. Fundera på vad det har för inverkan att man vet att filmen har verklighetsbakgrund, och varför. Hur pass annorlunda skulle upplevelsen ha blivit om den hade varit helt och hållet fiktiv? Kanske hade man t ex tyckt att vissa aspekter varit mindre trovärdiga? Kanske hade man haft större överseende med de sentimentala sidorna av filmen?

★ Om man inte känner till filmens verklighetsbakgrund, finns det något som gör att man ändå skulle kunna ana sig till den? I fiktiva berättelser är karaktärer ibland entydigt onda eller goda, medan folk egentligen är mycket mer mångfacetterade än så. Märks det att karaktärerna i *October Sky* på så sätt är 'mänskligare' än i helt fiktiva filmer? Hur är det t ex med John, Homers far, är han helt enkelt en ond figur, eller kan man sympatisera med honom?

Även om filmen återger ett verkligt skeende är det på sin plats att påminna sig om att den verkligheten är begränsad till filmskaparnas version av Homers vittnesbörd. Med en annan regissör kunde det ha sett anmärkningsvärt annorlunda ut, liksom hela händelseutvecklingen antagligen upplevdes och därmed hade getts en annan ton och framställning av t ex någon annan av killarna i gänget.

★ Diskutera och spekulera gärna om eventuella skillnader. Ur vems perspektiv skulle man ha föredragit att höra historien?

Hollywood men ändå inte riktigt

För att vara en Hollywoodfilm är *Rocket Boys* ovanligt lågmäld. Trots intrigens väldigt "amerikanska" utveckling och innehåll känns den faktiskt nästan europeisk i sitt tempo och tilltal.

★ Fundera gärna på vad denna annorlunda stämning kan bero på. Som t ex att just ingen av skådespelarna är särskilt känd eller någon typisk Hollywoodstjärna. Varför använder man sig nästan uteslutande av "vackra" skådespelare i Hollywoodfilmer? Kanske är det lättare att identifiera sig med modell-lik opersonliga ansikten och uttryck? Arbetarmiljöer är ovanliga i Hollywoodfilmer. Likaså fattigdom och landsbygd. Varför? Kanske undviker man i Hollywood-

filmer således den "verkliga vardagen" – för att i stället inbjuda till verklighetsflykt?

Mer att läsa

"Rocket Boys" (Delacorte Press, 1998), som är Homer Hickams andra bok, finns i skrivande stund inte att tillgå på svenska, men en översättning lär vara på gång inom kort. Denna memoar har sitt ursprung i en kort novell – den finns att läsa på internet: www.airspacemag.com/asm/mag/index/1995/fm/bcma.html – som Hickam skrev för tidskriften *Smithsonian Air and Space Magazine* (February/March 1995), och vilken han senare ombads utveckla till vad som skulle bli "Rocket Boys". Innan den har Hickam skrivit "Torpedo Junction" (Naval Institute, 1989), baserad på en händelse under andra världskriget, och tidigare i år kom han ut med sin tredje bok – hans första regelrätta roman – "Back to the Moon", (Delacorte Press, 1999).

På internet finns även en inofficiell *October Sky*-hemsida med länkar och lästips: advicom.net/~e-media/kv/homer/osky.htm

PRODUKTIONSUPPGIFTER

USA 1999

Manus: Lewis Colick, efter Homer H. Hickams memoar, *Rocket Boys*.

Regi: Joe Johnston

Foto: Fred Murphy

Scenografi: Barry Robinson

Kostym: Betsy Cox

Musik: Mark Isham

I ROLLERNA

Homer Hickam – Jake Gyllenhaal

John Hickam – Chris Cooper

Miss Riley – Laura Dern

Quentin – Chris Owen

Roy Lee – William Lee Scott

O'Dell – Chad Lindberg

TEKNISKA UPPGIFTER

Speltid: 1 tim 48 min

Format: Scope 1:2,35

Ljud: Dolby Stereo

Censur: Från 7 år

Svensk premiär: 26.11.1999

DISTRIBUTION

United International Pictures, Box 9502, 102 74 Stockholm Tel: 08-616 74 00, fax: 08-84 38 70
www.octobersky.com

